

UTENOS REGIONO PLĖTROS PLANO

PAŽANGOS PRIEMONĖS Nr. LT029-01-03-02 „VISOS DIENOS MOKYKLOS MODELIO PRITAIKYMAS FORMALAUS IR NEFORMALAUŠ ŠVIETIMO INTEGRACIJAI“ PAGRINDIMO APRAŠAS

2024-05-07 Nr. T-74

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Regiono plėtros uždavinys (-iai)	LT029-01-03 „Padidinti formalaus ir neformalaus švietimo paslaugų kokybę ir sumažinti pasiekiamumo netolygumus regione“
---	---

II SKYRIUS SITUACIJOS ANALIZĖ IR SIEKIAMAS POKYTIS

Igyvendinant regioninę pažangos priemonę Nr. LT029-01-03-02 „Visos dienos mokyklos modelio pritaikymas formalaus ir neformalaus švietimo integracijai“ (toliau – Priemonė) bus sprendžiamos 2022–2030 m. Utenos regiono plėtros plano (toliau – Planas) 2 problemos „Nepakankama švietimo paslaugų kokybė ir prieinamumas“ **giluminės priežastys**: formalaus ir neformalaus švietimo paslaugų kokybės pasiekiamumo netolygumas (nemodernizuota ugdymo(si) aplinka, gamtamokslinių laboratorijų ir kitų inovatyvių mokymo(si) aplinkų trūkumas). Problemos priežastys neužtikrina formaliojo ir neformaliojo ugdymo integracijos, paslaugoms teikti neišnaudojamas visos dienos mokyklos (toliau – VDM) modelis, mokyklų erdvės neatveriamos kasdieniam vaikų gyvenimui, ypač atskirtį ar socialines rizikas, dėl kurių kyla grėsmė patirti socialinę atskirtį, patiriantiems vaikams.

Tikslinės grupės, kurioms skirta Priemonė

Ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio bei pagrindinio ugdymo programas vykdančių švietimo įstaigų mokiniai, mokytojai, mokinių tėvai ar globėjai/rūpintojai; specialių ugdymosi poreikių turintys vaikai; atskirtį ar socialines rizikas, dėl kurių kyla grėsmė patirti socialinę atskirtį, patiriantys vaikai. Planuojama, kad į Priemonės veiklas galės būti įtraukiamos savivaldybėms pavaldžios bendrojo ugdymo mokyklos.

Nors Utenos regione pastebimos gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencijos, kas atitinkamai įtakoja ir tikslinės grupės dydį, tačiau atsižvelgiant į technologines plėtros tendencijas, kurios sudaro prielaidas atlikti didžią dalį darbų nuotoliniu būdu, taip pat įvertinus buvusių karantinų laikotarpio praktinę patirtį, kada nemažai Vilniaus ar kitų didžiųjų miestų gyventojų kartu su šeimomis persikėlė gyventi ir dirbti nuotoliniu būdu į Utenos regioną, galima daryti prielaidą, kad tikslinė grupė nemažės, o projektais teikiamų paslaugų poreikis išliks ir 5 metus po projektų įgyvendinimo. Yra reali tikimybė, kad gyventojai turintys sodybas Utenos regione persikels net ir nuolatinei gyventi į mūsų regioną arba bent didžią darbo laiko dalį praleis mūsų regione, o tai didins ir VDM paslaugų regione poreikį.

Be to, investicijos planuojamos į efektyviai veikiančias mokyklas, kurios Utenos regiono savivaldybių mokyklų tinklo pertvarkos planuose neplanuojamos uždaryti ir kuriose numatoma toliau vykdyti bendrojo ugdymo programas, todėl poreikis tiek naujoms VDM paslaugoms, tiek jų kokybės gerinimui išliks.

Neformalaus ugdymo situacija ir sprendžiamos esamos problemos priežastys

Plane, atliekant situacijos analizę, nustatyta, kad Utenos regione formalaus ir neformalaus švietimo paslaugų kokybė ir pasiekiamumas nėra pakankami, neužtikrinama formalaus ir neformalaus švietimo dermė. Regiono bendrojo ugdymo mokyklose trūksta neformalaus švietimo turinio ir formų įvairovės, popamokinių veiklų pasiūlos visiems vaikams, nepriklausomai nuo amžiaus, poreikių ir socialinės-ekonominės padėties, mokyklų fizinė aplinka nepritaikyta vaikų užimtumui. Nepakankamas vaikų užimtumo organizavimas įtakoja ir tėvų galimybes dalyvauti darbo rinkoje, taip prisidedant prie žemesnių regiono socialinių-ekonominių rodiklių (Plane nustatytas didžiausias šalyje registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis, ženkliai didesnis nei šalyje 1 000 gyventojų tenkantis socialinės pašalpos gavėjų skaičius, aukščiausias šalyje asmenų, gyvenančių skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje procentas). Nepalankūs socialiniai-ekonominiai rodikliai susiję ir su specialių ugdymosi poreikių turinčių vaikų bei atskirtį ar socialines rizikas, dėl kurių kyla grėsmė patirti socialinę atskirtį, patiriančių vaikų tikslinę grupę. Gerinant sąlygas šių vaikų popamokiniam užimtumui, būtų prisidedama prie socialinių problemų sprendimo, kadangi vaikai būtų integruojami į bendrą ugdymo procesą didinant jų savivertę, socialinius įgūdžius, jiems sudaromos sąlygos užsiimti tokia popamokine veikla, kurios dėl nepakankamų šeimos pajamų ar kitų priežasčių negali užtikrinti jų gyvenamoji aplinka.

Švietimo valdymo informacinės sistemos¹ (toliau – ŠVIS) duomenimis, 2022-2023 m. mokslo metais Utenos regiono bendrojo ugdymo (toliau – BU) mokyklose mokosi 11 506 mokinių (tai sudaro 3.34 proc. visų Lietuvos mokinių). Utenos rajono savivaldybėje BU mokyklose mokosi 3744 mokiniai (tai gausiausiai gyventojų ir mokinių turinti savivaldybė), Visagino savivaldybėje - 1991, Anykščių rajono savivaldybėje - 1918, Molėtų rajono savivaldybėje - 1531 mokiniai. Mažiausiai mokinių mokosi labiausiai kaimiškose ir rečiausiai apgyvendintose regiono savivaldybėse: Zarasų rajone - 1253 mokiniai, Ignalinos rajone - 1069 mokiniai. Lyginant su 2020-2021 mokslo metų laikotarpiu (11 403 mokinių) mokinių skaičius regiono BU mokyklose išaugo, todėl galima konstatuoti, kad neformalaus švietimo paslaugos galimų vartotojų skaičius nemažėja.

2022–2030 metų regionų plėtros programoje² (toliau – RPP) nustatyta, kad 2020 m. neformaliojo vaikų švietimo galimybėmis pasinaudojusių mokinių dalis (išskyrus ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme dalyvaujančius vaikus) Utenos regione buvo 74 proc. Nors regiono neformalaus švietimo rodiklis yra gan aukštas - Lietuvos vidurkis 2020 m. buvo 61,7 proc., tačiau šis rodiklis mažėja, ir 2022 m. neformaliame ugdyme regione dalyvavo jau tik 66,40 proc. vaikų (Lietuvos vidurkis 2022 m. taip pat sumažėjo iki 60,47 proc.). **Mažėjantis rodiklis rodo, kad, nepaisant aukštesnio nei Lietuvos vidurkis, nesudaromos patrauklios ir pakankamos sąlygos neformaliai ugdymui, bendrojo ugdymo mokyklose trūksta tam pritaikytų, daugiafunkčių, inovatyvių erdvių, lengvai prieinamų mokykloje besimokantiems vaikams.**

Lyginant situaciją regiono savivaldybėse, nustatyta, kad, nors neformalaus vaikų švietimo ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo programose (kurias vykdo muzikos, dailės, sporto ir pan. mokyklos) vaikai savivaldybėse dalyvauja skirtingai, bet bendras vaikų dalyvavimo neformalaus švietimo programose, įskaitant būrelius BU mokyklose, lygis yra panašus visose savivaldybėse. ŠVIS duomenimis, neformalaus vaikų švietimo ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo programose (toliau – FŠPU) Anykščių rajono savivaldybėje 2022 m. dalyvavo 158 mokiniai (8,24 proc.), Ignalinos rajono savivaldybėje – 397 (37,14 proc.), Molėtų rajono savivaldybėje – 487 mokiniai (31,81 proc.), Utenos rajono savivaldybėje – 775 (20,7 proc.), Visagino savivaldybėje – 774 mokiniai (37,37 proc.), Zarasų rajono savivaldybėje – 413 mokiniai (32,96 proc.). Tuo tarpu, kaip ir minėta, bendras dalyvavimo neformaliame švietime lygis skiriasi nedaug. Anykščiuose iš viso neformalaus vaikų švietimo (toliau – NVŠ) programose dalyvauja ir (arba) BU mokyklų būrelius lanko 1338 mokiniai (69,76 proc.), Ignalinos rajono savivaldybėje – 740 mokiniai (69,22

¹ <https://www.svis.smm.lt/>

² Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 713 „Dėl 2022–2030 metų regionų plėtros programos patvirtinimo“

proc.). Tiek Anykščių, tiek Ignalinos savivaldybėse vaikų dalyvavimo neformalaus ugdymo programose rodiklis yra aukščiausias regione. Nedaug atsilieka kitos savivaldybės. Molėtų rajono savivaldybėje iš viso neformaliame ugdyme dalyvauja 1051 mokiniai (68,65 proc.), Utenos rajono savivaldybėje – 2442 mokiniai (65,22 proc.), Visagino savivaldybėje – 1285 mokiniai (64,54 proc.) Žemiausias rodiklis Zarasų rajono savivaldybėje – iš viso NVŠ programose dalyvauja ir (arba) lanko BU mokyklų būrelius 784 mokiniai (62,57 proc.).

Popamokinis užimtumas ir dalyvavimas neformaliame švietime, kaip jau ir minėta, ypatingai svarbus SUP vaikams bei atskirtį ar socialines rizikas, dėl kurių kyla grėsmė patirti socialinę atskirtį, patiriantiems vaikams. 2022 m. regione BU klasėse mokėsi 2087 SUP turintys mokiniai, daug jų – iš socialiai-ekonomiškai jautrios aplinkos. Šis skaičius, nors ir nežymiai, bet augo, lyginant su 2020 m., kada BU klasėse mokėsi 2072 SUP turintys mokiniai. SUP mokinių, dalyvaujančių neformalaus vaikų švietimo ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo programose dalies Lietuvos vidurkis yra 31,67 proc. Didžiojoje savivaldybių dalyje šis rodiklis yra mažesnis nei Lietuvos vidurkis: Anykščiuose – 30,43 proc., Ignalinoje - 27,17 proc. Molėtuose SUP mokinių, dalyvaujančių NVŠ ir FŠPU programose dalis – 23,82 proc. Mažiausias regiono rodiklis Zarasuose - tik 19,46 proc. Šis rodiklis viršijamas dvejose regiono savivaldybėse: Visagino – 49,71 proc. ir Utenos – 34,10 proc.

Utenos regione vaikų užimtumą organizuoja neformalaus švietimo įstaigos, bendrojo ugdymo mokyklos, kitos neformalaus švietimo programas vykdančios įstaigos. Regione veikia 16 neformalųjį švietimo ir formalųjį švietimą papildančios ugdymo mokyklos (menų, sporto mokyklos): Anykščiai - 2, Ignalina – 2, Molėtai – 2, Utena – 4, Visaginas - 4, Zarasai – 2 (tai sudaro 4,4 proc nuo visų Lietuvoje veikiančių tokio tipo mokyklų, kurių 2022 m. yra 364)³

Iš dalies vaikų neformalaus švietimo ir popamokinio užimtumo organizavimo funkciją atlieka ir vaikų dienos centrai, kurių, Lietuvos vaikų dienos centrų asociacijos duomenimis⁴ Utenos regione veikia 8. Šie centrai yra orientuoti į socialinių paslaugų teikimą rizikos grupės vaikams ir šeimoms, tačiau nesant galimybių paslaugas teikti mokyklos patalpose, kartu su kitais mokiniais, neužtikrinama šių vaikų įtraukties, lygių galimybių, tolygaus neformalaus švietimo paslaugų pasiekiamumo klausimų sprendimas.

Bendrojo ugdymo mokyklose mokinių užimtumo po pamokų, tame tarpe ir neformalaus švietimo, klausimai dažniausiai sprendžiami organizuojant prailgintas grupes. 2022-2023 m. mokslo metais regiono mokyklose (Anykščių, Ignalinos, Utenos, Zarasų savivaldybėse) veikia 16 prailgintų grupių, kuriose dalyvauja 344 mokinių. Prailgintos grupės daugiausiai skirtos I-IV klasių mokiniams (iš 344 prailgintų grupių mokinių – 305 yra I-IV klasių mokiniai).

Taigi, popamokinio užimtumo, ypač bendrojo ugdymo mokyklų erdvėse trūksta vyresnio amžiaus vaikams, taip pat vaikams iš nepalankios socialinės-ekonominės aplinkos konteksto. Tam tikslui galėtų būti išnaudojamas VDM modelis, sudarant šiems vaikams tinkamas ir saugias sąlygas dalyvauti neformaliame švietime, atlikti namų darbus, užsiminti socialine, sporto, kultūrine ir kita popamokine veikla. VDM privalumas, kad taikant šį modelį derinami ir integruojami skirtingi aspektai – formalus ir neformalus mokymosi, socialinis, darbo ir šeimos įsipareigojimų derinimas, partnerystės su kitomis įstaigomis aspektas ir bendruomenės įsitraukimas

VDM modelis Lietuvoje pradėtas taikyti palyginti neseniai, LR Švietimo įstatymu nėra reglamentuotas (įstatymo 70 str. 7 dalis numato prailgintos dienos grupės, kuri savo pobūdžiu artimiausia VDM veiklai, organizavimo galimybę). LR Švietimo ir mokslo ministro 2018 m. birželio 26 d. įsakymu Nr. V-606 patvirtintos Rekomendacijos dėl visos dienos mokyklos kūrimo ir veiklos organizavimo, kuriose nubrėžtos VDM modelių ir jų taikymo gairės.

VDM modelis Utenos regione jau taikomas Anykščių A. Vienuolio progimnazijoje, Molėtų pradinėje mokykloje, Utenos Vyturių progimnazijoje, kur iš viso mokosi 1350 vaikų.

³ <https://www.aikos.smm.lt/Puslapiai/Ataskaitos.aspx>

⁴ http://www.lvdca.lt/?page_id=321

Molėtų pradinėje mokykloje VDM modelis, išbandytas 2018–2019 mokslo metais vadovaujantis minėtomis LR Švietimo ir mokslo ministro rekomendacijomis, pasiteisino, jo poreikis pakartotinai nustatomas kiekvienais metais atliekant tėvų apklausas, tačiau mokyklos fizinė aplinka daugiausiai pritaikyta vaikų mokymuisi, reikalingos erdvės ir poilsui, laisvalaikiiui, kitoms veikloms po pamokų. Utenos Vyturių progimnazija, kuri išbandė VDM modelį savo iniciatyva, atlikus mokinių ir jų tėvų apklausą, išsiskiria dar ir tuo, kad šiuo metu mokykloje mokosi ir planuoja likti mokyti daugiau kaip 100 ukrainiečių mokinių, kuriems labai reikalinga pedagoginė, socialinė, psichologinė pagalba, popamokinis neformalus užimtumas, socializacija, pagalba integruojantis į bendruomenę. Klasių remontas ir lauko edukacinių erdvių įrengimas sudarytų sąlygas papildomoms neformalioms veikloms mokykloje vykdyti įtraukiant didesnę vaikų skaičių. Anykščių A. Vienuolio progimnazijoje VDM yra finansuojama vykdomo projekto⁵ lėšomis, tačiau nepakanka erdvių visoms norimoms VDM veikloms, joms reiktų pritaikyti atskirą mokyklos teritorijoje esantį pastatą, įrengti daugiafunkcę nestandartinę aikštutę skirtą aktyvioms VDM veikloms vykdyti.

Šių mokyklų infrastruktūros sutvarkymas VDM modelio efektyvesniam ir visapusiškam taikymui leistų užtikrinti ir VDM tęstinumą, ir didesnę VDM naudotojų skaičių - **417** (arba 31 proc. visų besimokančių).

Kitose regiono mokyklose VDM galimybės nustatomos atsižvelgiant į konkrečią neformalaus švietimo veiklų ir laisvalaikio organizavimo situaciją mokyklose pagal jose besimokančių vaikų bei jų tėvų poreikius. Neformalus vaikų švietimas glaudžiai susijęs su popamokiniu vaikų užimtumu, todėl vertinami abu aspektai, kuriuos VDM ir apima. Diegiant VDM modelį neformalaus švietimo kokybei ir prieinamumui gerinti, reikia įvertinti, kad VDM tikslas ne tik neformalus švietimas, mokinių ugdymas, bet ir laisvalaikio organizavimas, vieta, kurioje būtų sudarytos sąlygos atlikti namų darbus, kurioje vaikams būtų teikiamos socialinės paslaugos, būtų sudarytos galimybės struktūruotai leisti laisvalaikį.

Aukštas vaikų turinčių SUP, kurių dauguma yra nepalankios socialinės-ekonominės aplinkos konteksto, procentas (18 proc., kai Lietuvos vidurkis yra 11.7 proc.), bendrojo ugdymo klasėse, lemia papildomas vaikų įtraukties į popamokines veiklas problemas ir poreikį regiono mokyklose.

VDM ypatingai svarbi ir žemesnio socialinio - ekonominio statuso šeimų vaikams, nes suteikia galimybę atlikti namų darbus, yra laiko dirbti su vaikais, kuriems reikalinga papildoma pagalba, siūlomos įvairesnės, įtraukiant menines ir sportines, veiklos. Tokiems vaikams ypač reikalingos kokybiškos sąlygos neformalių, bendrųjų kompetencijų ugdymui ne pamokų metu, nes pačios šeimos negali to užtikrinti. SUP bei vaikų iš socialiai jautrios aplinkos atveju, VDM papildomai atliktų socialinės apsaugos funkciją.

VDM modelis, pritaikius mokyklų fizinę aplinką, padėtų spręsti SUP ir vaikų iš socialiai jautrios aplinkos įtraukties problemą Ignalinos r. Didžiasalio „Ryto“ gimnazijoje, Utenos Aukštakalnio progimnazijos „Žiburio“ skyriuje, Zarasų Pauliaus Širvio progimnazijoje, Zarasų „Lakštingalos“ mokyklos Magučių skyriuje. Ignalinos r. Didžiasalio „Ryto“ gimnazijoje net 28 proc. besimokančių vaikų auga šeimose, kurioms skirta atvejo vadyba ar teikiamos socialinės paslaugos, 35 proc. 1-12 kl. mokinių turi SUP, net 54 proc. ugdomų vaikų gauna nemokamą maitinimą (dėl nepalankios ekonominės šeimų situacijos). Utenos Aukštakalnio progimnazijos „Žiburio“ skyriuje ugdomi 32 SUP vaikai, tačiau skyrius įkurtas buvusio darželio patalpose, teritorijoje nėra jokios infrastruktūros mokinių užsiėmimams, ji nepritaikyta neįgaliesiems. Zarasų Pauliaus Širvio progimnazijoje net 95 proc. nuo besimokančių SUP vaikų yra iš socialiai remtinės aplinkos, 50 proc. gyvena kaimuose. Čia įrengus technologijų kabinetus, vaikai galėtų mokyti buitinių įgūdžių, socializuotis, o įrengus lauko klasę, nauja, neįprasta erdvė leistų mokymo procesą

⁵ „Anykščių rajono savivaldybės mokyklų pažangos skatinimas diegiant Vaiko emocinės gerovės aplinkos (VEGA) modelį“ Nr. 09.2.2-ESFA-K-730-01-0004

organizuoti kūrybiškiau ir įtraukiau. Zarasų „Lakštingalos“ mokyklos Magučių skyriuje ugdomi 58 mokiniai su negalia, kurie iš karto po pamokų mokykliniu autobusu išvežami namo. Dėl labai didelių ir didelių specialiųjų ugdymo(si) poreikių jie neturi galimybės dalyvauti kitų neformaliojo švietimo įstaigų veiklose. Papildomų erdvių, taip pat ir uždarnos lauko erdvės įrengimas leistų šiems vaikams organizuoti visos dienos ugdymo procesą visais metų laikais, padėtų stiprinti mokinių sveikatą.

Minėtose mokyklose aktualu organizuoti užsiėmimus po pamokų, reikalingos pritaikytos erdvės, skirtos socialinių įgūdžių formavimui, bendrųjų kompetencijų ugdymui, saugiam laisvalaikio leidimui. Iš viso VDM paslaugomis čia galėtų naudotis **193** vaikai.

Rečiau apgyvendintų savivaldybių mokykloms aktuali vaikų popamokinio užimtumo problema dėl pavežėjimo organizavimo netolygumų. Dalis vaikų, atvykstančių į mokyklas iš atokesnių vietovių, neturi galimybės iš kart po pamokų grįžti į namus, todėl jiems mokyklose reikalingos erdvės saugiai, struktūrizuoti leisti laisvalaikį. Dar kitais atvejais, vaikams nesudaromos galimybės pasilikti mokykloje po pamokų, dalyvauti neformalaus švietimo veiklose, socializuotis, nes jie iš kart po pamokų paimami į namus. Tikslingo vaikų užimtumo poreikis dėl šių priežasčių nustatytas Ignalinos r. Vidiškių gimnazijoje, Ignalinos Česlovo Kudabos gimnazijoje. Vidiškių gimnazijoje ugdomi daug vaikų iš kaimiškų vietovių, nutolusių nuo gimnazijos, net 60 procentų priešmokyklinukų ir 1-12 kl. mokinių yra pavežami. Sutvarkius ir pritaikius klases, įrengus lauko edukacines erdves vaikams būtų užtikrintos priežiūros paslaugos, mokomųjų dalykų namų darbų ruoša, sąlygos lavinamiesiems žaidimams, veiklai, poilsiui. Ignalinos Česlovo Kudabos gimnazijoje, kuri yra vienintelė Ignalinos mieste švietimo įstaiga, ugdomi vaikai, pagal bendrojo ugdymo programas, dirbantys vaikų tėvai, siekiantys suderinti darbinį išipareigojimą išreiškė poreikį tikslingam ir saugiam vaikų užimtumui mokykloje po pamokų, kol patys galės po darbo paimti vaiką iš mokyklos. Todėl čia reikia įrengti erdves individualioms ar grupinėms mokomųjų dalykų konsultacijoms, švietimo pagalbai, neformaliojo vaikų švietimo programų vykdymui gimnazijos patalpose, pedagoginei pagalbai vaikams ruošiant namų darbus, kad vaikai galėtų pasilikti mokykloje ir po pamokų.

VDM veiklose, pritaikius fizinę aplinką, galėtų dalyvauti bent **70** šių mokyklų vaikų.

Siekiant didinti neformalaus švietimo turinio įvairovę, organizuoti platesnio spektro užsiėmimus, įtraukiant partnerius iš kitų įstaigų bei organizacijų, siūlančių programas, kurios ugdo pilietines, technines, informacinių technologijų ir kt. kompetencijas, VDM poreikis nustatytas Utenos Aukštakalnio pradinėje mokykloje, Visagino Gerosios Vilties bei Draugystės progimnazijos, Zarasų r. Kazimiero Būgos gimnazijoje.

Utenos Aukštakalnio pradinėje mokykloje VDM poreikis nustatytas 2022 m. atlikus išorinį veiklos kokybės vertinimą, kada buvo rekomenduota kuriant visiems mokiniams bebarjerę ugdymo(si) aplinką, organizuoti visos mokyklos bendruomenės narių mokymus dėl įtraukiojo ugdymo raiškos, taikant universalų dizaino principus ir sudaryti galimybes vaikams organizuoti tęstinį ugdymo(si) procesą po pamokų. Zarasų r. Kazimiero Būgos gimnazijoje įrengus netradicines kūrybines edukacines erdves, būtų praplėsta čia jau veikiančios prailgintos grupės veikla, į ją įtraukiant daugiau vaikų. Visagino Gerosios Vilties bei Draugystės progimnazijos turi platų socialinių partnerių, tokių kaip Visagino viešoji biblioteka, Edukacijų centras, Menų ir kūrybos akademija, Socialinių paslaugų centras, Kultūros centras, Rekreacijos ir sporto centras, Krepšinio mokykla, Šachmatų asociacija, Futbolo akademija – tinklą, o kompleksiskai pertvarkius šių progimnazijų patalpas ir įrengus VDM Kūrybos ir laisvalaikio erdves, būtų sukurtos tinkamos sąlygos vesti integruotas įvairių dalykų, STEAM pamokas bei organizuoti įvairesnių vaikų užimtumo veiklą.

VDM modelio taikymas minėtose mokyklose padėtų subalansuoti neformalaus švietimo paslaugų spektrą, o taip pat ir padidinti tų paslaugų įvairovę ir prieinamumą **467** šių mokyklų vaikams.

Atliekant regiono mokyklų analizę, kaip pagrindinis iššūkis kuriant visos dienos mokyklas įvardintas fizinių erdvių, pritaikytų ne tik užsiimti įvairia švietimo veikla, bet ir tinkamai pailsėti, trūkumas. Tiek mokyklos, kurios jau turi patirties organizuojant VDM veiklas ar yra nustačiusios poreikį tokioms veikloms, tiek mokyklos organizuojančios prailgintas grupes ir ieškančios galimybių praplėsti paslaugų spektrą, panaudojant VDM modelį, neturi tam tinkamų edukacinių ir poilsio erdvių, veiklas vykdo tam nepritaikytose patalpose, neturi VDM veikloms vykdyti reikalingų priemonių, todėl būtinos papildomos investicijos į mokyklų fizinę aplinką, pritaikant ją mokinių neformaliajam švietimui, individualiam ir grupiniam darbui, poilsiui, struktūruotam laisvalaikiui.

Problemos „Nepakankama švietimo paslaugų kokybė ir prieinamumas“ priežastims šalinti – pritaikant VDM modelį neformalaus ugdymo, užimtumo prieinamumui ir kokybei didinti, siekiant efektyviausio Priemonės įgyvendinimo poveikio, tikslinga investuoti į mokyklas, kurios pasirengusios vykdyti VDM veiklas, bet neturi tam pritaikytų erdvių, kuriose išreikštas VDM paslaugų poreikis, plėtojamas VDM veikloms vykdyti reikalingas socialinių partnerių tinklas. Ypatingai svarbu atsižvelgti ir į specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų, vaikų iš socialiai remtinos aplinkos skaičių mokyklose, įvertinti jų dalyvavimo neformaliame švietime ir VDM paslaugų poreikį.

Įvertinus regiono situaciją, bent 13 regiono mokyklų/padalinių fizinę aplinką būtų galima pritaikyti VDM reikmėms, sudarant galimybę VDM paslaugomis naudotis ne mažiau kaip 1100 mokinių.

Priemone siekiamas kiekybinis ir kokybinis pokytis: Atliepant tikslinės grupės poreikius, bus modernizuota BU mokyklų infrastruktūra, įrengiant visos dienos mokyklos erdves, kuriomis galės naudotis ne mažiau kaip 1100 mokinių, tame tarpe ir SUP bei socialiai jautrios aplinkos mokiniai, visiems sudarant vienodas ir saugias sąlygas dalyvauti neformaliame švietime, užsiimti socialine, sporto, kultūrine ir kita popamokine veikla. Išnaudojant VDM modelį neformalaus vaikų švietimo prieinamumui, padidės neformaliame švietime dalyvaujančių mokinių skaičius.

Priemone bus siekiama ne tik kiekybinio, bet ir kokybinio pokyčio, kadangi sudarius tam reikiamas sąlygas modernizuotoje infrastruktūroje, teikiant platesnį neformalaus švietimo paslaugų spektrą (prie to visų pirma prisidės naujos daugiafunkcės, inovatyvios, kūrybiškumą ugdančios erdvės, atitinkančios universalaus dizaino principus), bus pagerinta neformalaus ugdymo paslaugos kokybė.

Esamos problemos siekiami rezultatai – išaugęs vaikų, dalyvaujančių neformaliame švietime skaičius - taip pat leis prisidėti prie RPP nurodytos 2 problemos „Atskiriems regionams būdinga didesnė skurdo rizika ir socialinė atskirtis“ susijusių priežasčių pašalinimo ir priskirto poveikio rodiklio „Neformaliojo vaikų švietimo galimybėmis pasinaudojusių mokinių dalis (išskyrus ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme dalyvaujančius vaikus) | procentai“ reikšmės pasiekimo.

Ankstesnės investicijos

ES investicijų į VDM 2014-2020 m. laikotarpiu nebuvo, kadangi VDM modelis yra naujas Lietuvos mastu. Pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 9 prioriteto „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ priemonę 09.1.3-CPVA-R-725 „Neformaliojo švietimo infrastruktūros tobulinimas“ buvo investuota 1 666 630 eur (iš jų ES lėšos – 1 404 711 eur) į kitų (ne BU mokyklų) neformalaus švietimo tiekėjų infrastruktūrą, įgyvendinti du projektai: „Vaikų ir jaunimo neformalaus ugdymosi galimybių plėtra Anykščių kūno kultūros ir sporto centrui priklausančiuose A. Vienuolio progimnazijos patalpose“ ir „Zarasų sporto centro erdvių atnaujinimas“.

III SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA

Priemonės veiklų įgyvendinamo teritorija apima Anykščių, Ignalinos, Molėtų, Utenos, Zarasų rajonų ir Visagino savivaldybių teritorijas

IV SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS VEIKLOS, PROJEKTŲ VYKDYTOJAI IR PARTNERIAI

Siekiant spręsti Plane nustatytos problemos „Nepakankama švietimo paslaugų kokybė ir prieinamumas“ giluminės priežastis, priemone bus įgyvendinta veikla: VDM erdvių sukūrimas ir pritaikymas ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio bei pagrindinio ugdymo programoms vykdančiose švietimo įstaigose (vidaus patalpų remontas, rekonstrukcija, modernizavimas ir pritaikymas VDM veikloms, lauko edukacinių erdvių įrengimas, VDM veikloms vykdyti reikalingų priemonių įsigijimas).

Veikla siejasi su problemos giluminėmis priežastimis: nėra modernios infrastruktūros neformaliai švietimui, inovatyvių mokymo(si) aplinkų trūkumas. Veikla sudarys tinkamas sąlygas spręsti šią priežastį, t. y bus investuojama į mokyklų fizinę aplinką, įrengiant modernias kūrybines ir inovatyvias erdves, pritaikant ją mokinių neformaliajam švietimui, individualiam ir grupiniam darbui, poilsiui.

Galimi pareiškėjai:

- savivaldybių administracijos;
- savivaldybių įsteigtos mokyklos, vykdančios ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas.

Galimi partneriai:

- savivaldybių administracijos;
- savivaldybių įsteigtos mokyklos, vykdančios ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas.

Galimų pareiškėjų ir partnerių pasirinkimas nustatomas atsižvelgiant į Vietos savivaldos įstatyme numatytas savivaldybių savarankiškąsias (savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų iki 16 metų mokymosi pagal privalomojo švietimo programas užtikrinimas (6 str. 5 p.); ikimokyklinio ugdymo, vaikų ir suaugusiųjų neformaliojo švietimo organizavimas, vaikų ir jaunimo užimtumo organizavimas (6 str. 8 p.); sąlygų savivaldybės teritorijoje gyvenančių neįgaliųjų socialiniam integravimui į bendruomenę sudarymas (6 str. 14 p.) ir dalyvavimas rengiant ir įgyvendinant regionų plėtros planus (6 str. 23 p.)) bei Valstybės perduotas savivaldybėms deleguotas funkcijas (priešmokyklinio ugdymo, bendrojo lavinimo, profesinio mokymo ir profesinio orientavimo organizavimas, savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų iki 16 metų mokymosi pagal privalomojo švietimo programas užtikrinimas, mokyklų (klasių), vykdančių bendrojo lavinimo programas ir skirtų šalies mokiniams, turintiems išskirtinių gabumų ar specialiųjų poreikių, išlaikymas (7 str. 7 p.)), taip pat įvertinus projektų metu numatomo tvarkyti / pritaikyti naudojamo nekilnojamo turto savininkus ir / ar turto naudotojus.

V SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS PROJEKTŲ ATRANKA

Pasirinktas planavimo būdas, kuris pagal Strateginio valdymo metodikos **135.2 p.** taikomas projektams, kuriais įgyvendinamos Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytos funkcijos ir veiklos, kurie priskirtini valstybės ar savivaldybių institucijoms ar įstaigoms ar jų kontroliuojamiems juridiniams asmenims ir kuriais tiesiogiai prisidedama prie pažangos priemonės įgyvendinimo ir joje numatytų rezultatų pasiekimo.

VI SKYRIUS
PAŽANGOS PRIEMONĖS PRISIDĖJIMAS PRIE HORIZONTALIŲJŲ PRINCIPŲ
ĮGYVENDINIMO

Lentelė Nr. 1

Eil. Nr.	Horizontalieji principai (toliau – HP)	Informacija apie pažangos priemonės prisidėjimą prie HP
1.	Darnaus vystymosi	<p>Pagal priemonę rengiamuose ir įgyvendinamuose projektuose negalės būti numatyta veiksmų, kurie turėtų neigiamą poveikį darnaus vystymosi principo įgyvendinimui.</p> <p>Rengiant projektus bus numatyta (įvertinta), kad:</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizuojant esamą infrastruktūrą bus laikomasi aplinkos apsaugą ir statybas reglamentuojančių teisės aktų, bus numatyta atlikti planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą, kaip tai numatyta Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme; - bus imamasi priemonių sumažinti triukšmą, dulkių ir teršalų išmetimą vykdant statybos ar priežiūros darbus; - planuojama įsigyti įranga privalės atitikti efektyvumo, tvarumo, ilgaamžiškumo reikalavimus pagal Direktyvą 2009/125/EC ir Direktyvą 2011/65/EU.
2.	Inovatyvumo (kūrybingumo)	<p>Priemonės projektais kuriamas ir plėtojamas visos dienos mokyklos modelis sudarys sąlygas formalaus ir neformalaus švietimo derinimui, taip prisidedant prie atviros, laisvos, savimi pasitikinčios ir kūrybingos visuomenės kūrimo – būtinos inovatyvumo sąlygos. Bus rekomenduojama skirti dėmesį modernioms (inovatyvioms), kūrybiškumą skatinančioms edukacinėms erdvėms.</p>
3.	Lygių galimybių visiems	<p>Pagal priemonę rengiamuose ir įgyvendinamuose projektuose negalės būti numatyta apribojimų, kurie turėtų neigiamą poveikį lygių galimybių ir nediskriminavimo dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, negalios, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos ar kitais pagrindais principo įgyvendinimui.</p> <p>Projektuose bus numatytos priemonės, numatančios galimybę visiems asmenims pasinaudoti sukurta ar pagerinta infrastruktūra. Kuriant ar atnaujinant infrastruktūrą turės būti taikomi universalus dizaino principai.</p>

VII SKYRIUS
IŠANKSTINĖS SĄLYGOS

RPP nustatytiems poveikio rodikliams, prie kurių įgyvendinimo prisidės Priemonė, išankstinė sąlyga nenustatoma.

VIII SKYRIUS
PAŽANGOS PRIEMONĖS STEBĖSENOS RODIKLIAI

Lentelė Nr. 2

Pažangos priemonės veiklų produkto rodikliai							
Veiklos pavadinimas	Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas, matavimo vienetas	Rodikliui pasiekti planuojama panaudoti pažangos lėšų suma, Eur		Siektinos rodiklio reikšmės		Siektinos rodiklio reikšmės nustatymo pagrindimas
			Iš viso	Iš jų ES, kitos tarptautinės finansinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų suma	Tarpinė reikšmė (metai)	Galutinė reikšmė (metai)	
1	2	3	4	5	6	7	8
VDM erdvių sukūrimas ir pritaikymas ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio bei pagrindinio ugdymo programose vykdančiose švietimo įstaigose	P.B.2.0067	Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros mokymo klasių talpumas, <i>asmėnys</i>	3 304 760,81	2 809 046,57	0	7349	Rodiklis atitinka 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos (toliau – IP) 4.5.uždaviniui priskirtą produkto rodiklį, tarpinė rodiklio reikšmė, kaip ir IP, nenustatoma. Siekiama reikšmė -nustatyta atsižvelgus į regiono mokyklų, į kurias tikslinga investuoti įgyvendinant veiklą, talpumą

Lentelė Nr. 3

Pažangos priemonės rezultato rodikliai					
Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas,	Pradinė rodiklio	Rodikliui pasiekti planuojama panaudoti pažangos lėšų suma, Eur	Siektinos rodiklio reikšmės	Siektinos rodiklio reikšmės nustatymo pagrindimas

	matavimo vienetas	reikšmė (metai)	Iš viso	Iš jų ES, kitos tarptautinės finansinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų suma	Tarpinė reikšmė (metai)	Galutinė reikšmė (metai)	
1	2	3	4	5	6	7	8
R.B.2.2071	Naujos arba modernizuotos švietimo infrastruktūros naudotojų skaičius per metus, <i>naudotojai per metus</i>	0	3 304 760,81	2 809 046,57	0	4568	Rodiklis atitinka IP 4.5.uždaviniui priskirtą rezultato rodiklį, tarpinė rodiklio reikšmė, kaip ir IP, nenustatoma. Siekiama reikšmė nustatyta atsižvelgus į regiono mokyklų, į kurias tikslinga investuoti įgyvendinant veiklą, rodiklius
R.S.2.3027	Mokinių, kurie naudojami sukurta visos dienos mokyklos infrastruktūra, skaičius, <i>asmenys per metus</i>	0			0	1147	Rodiklis atitinka IP 4.5.uždaviniui priskirtą rezultato rodiklį, tarpinė rodiklio reikšmė, kaip ir IP, nenustatoma. Siekiama reikšmė nustatyta atsižvelgus į regiono mokyklų, į kurias tikslinga investuoti įgyvendinant veiklą, rodiklius

Utenos regiono plėtros tarybos
administracijos direktorius

(parašas)

Nerijus Čepauskas

(vardas ir pavardė)